Kunnskap og bruk av matmerkeordningene Nøkkelhullet og Brødskalaen

En undersøkelse blant elever i mat og helse på 9.trinn

Malin Dalsøren Rivedal & Ingrid Laukeland Djupegot

Institutt for idrett, kosthald og naturfag. Høgskulen på Vestlandet, Bergen

Innledning

Rapporten Utviklinga i det norske kostholdet (2021) viser at 97% av den voksne befolkningen har kjennskap til merkeordningen Nøkkelhullet. Det er gjort lite forskning på ungdommer sin kunnskap og bruk av matmerking. Et av kompetansemålene etter 10.trinn er å «gjere greie for og kritisk vurdere påstander, råd og informasjon om kosthold og helse» (Kunnskapsdepartementet, 2019, s. 6). Kunnskap om matmerking er en sentral del av dette. Målet med denne studien er å undersøke sammenhengen mellom kunnskap om Brødskalaen/Nøkkelhullet, og intensjonen om å bruke disse matmerkeordningene i fremtiden.

Illustrasjon: Helsedirektoratet

Foto: Baker og konditorbransjens landsforening (BKLF)

Metode

Utvalget i studien inkluderte 111 elever på 9.trinn.
Data ble samlet inn ved hjelp av spørreskjema.

Deltakerne ble bedt om å svare på fire fleip-fakta-påstander om Nøkkelhullet/ Brødskalaen. Resultatene ble regnet om til en samlet index for objektiv kunnskap om hver av matmerkeordningene. Intensjon om bruk av merkeordningene i fremtiden ble målt ved hjelp av spørsmålet «Når jeg skal handle matvarer selv i fremtiden, vil jeg se etter Nøkkelhullsmerket/Brødskalaen på matvarene», med 5 svaralternativ med ytterpunkter Helt uenig og Helt enig. Lineær regresjonsanalyse ble brukt til å undersøke sammenhengen mellom objektiv kunnskap og intensjon om fremtidig bruk av matmerkeordningene.

Resultat

Figur 1 viser at 32% ikke har kunnskap om Nøkkelhullet, mens figur 2 viser at 24% ikke har kunnskap om Brødskalaen. Figur 3 viser at 35% er enig i at de vil se etter Nøkkelhullsmerket på matvarer når de skal handle i fremtiden, mens 40% er enig i at de vil bruke Brødskalaen i fremtiden når de skal handle matvarer (figur 4). Lineær regresjonsanalyse viste signifikant sammenheng mellom objektiv kunnskap og intensjon om bruk i fremtiden for Brødskalaen (r^2= 0.142, p<0.001), men ikke for Nøkkelhullet (r^2=0.023, p=0.112).

Diskusjon

Den objektive kunnskapen om Nøkkelhullet og Brødskalaen er relativt lav. Mat- og helsefaget kan dermed være en god arena for å øke kunnskapen, men det er behov for studier som undersøker hvordan man kan arbeide med merkeordningene i mat- og helsefaget. Videre er resultatene for Brødskalaen og Nøkkelhullet ikke sammenfallende, og man trenger flere studier for å undersøke sammenhengen mellom kunnskap og intensjon om bruk i fremtiden nærmere.

Referanser:

Helsedirektoratet. (2021). *Utvikling i norsk kosthold 2021.* Rapport IS-3020.

Kunnskapsdepartementet. (2019). *Læreplan i mat og helse (MHE01-02).* Fastsatt som forskrift. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020.

Western Norway University of Applied Sciences

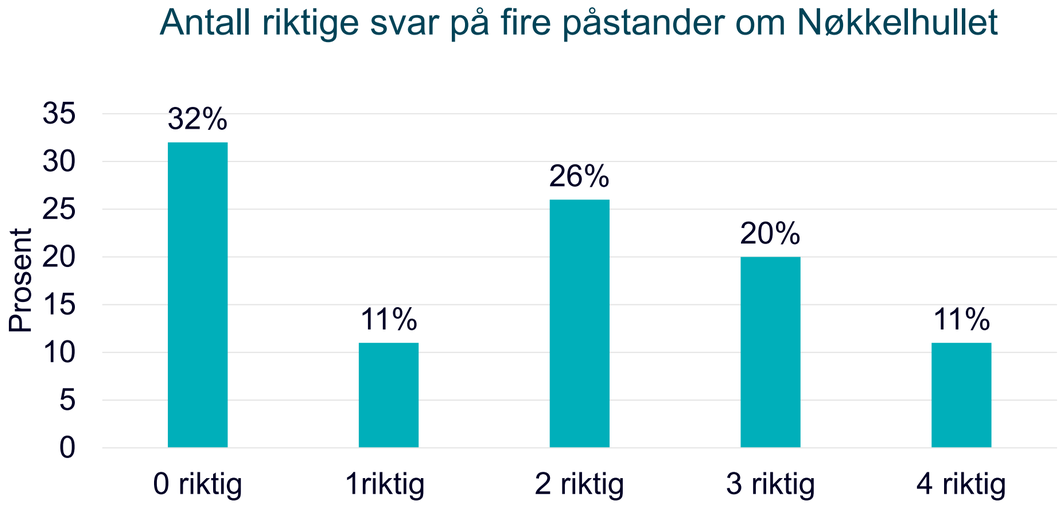

Figur 1: n=111. Objektiv kunnskap om nøkkelhullet.

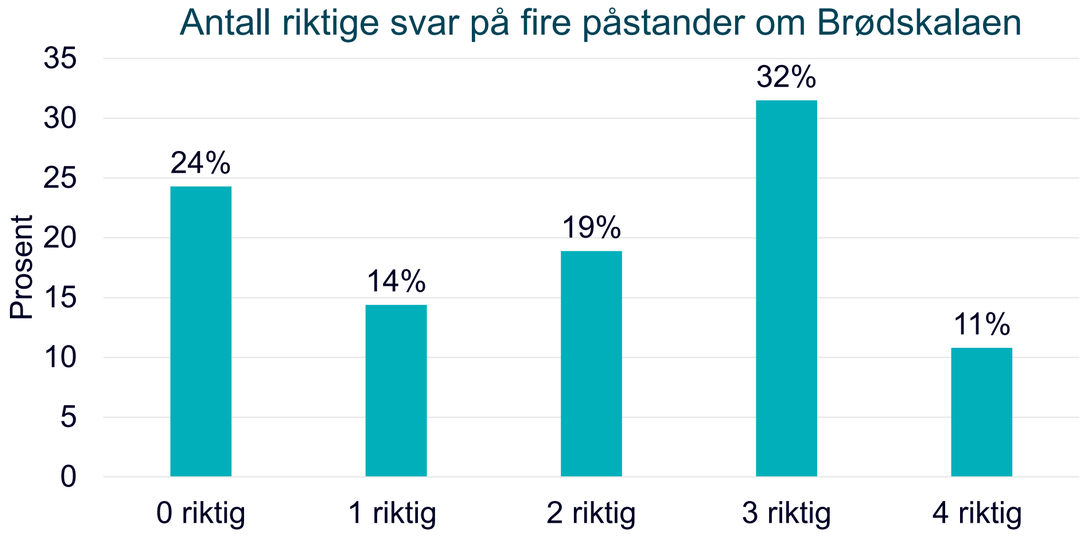

Figur 2: n=111. Objektiv kunnskap om brødskalaen.

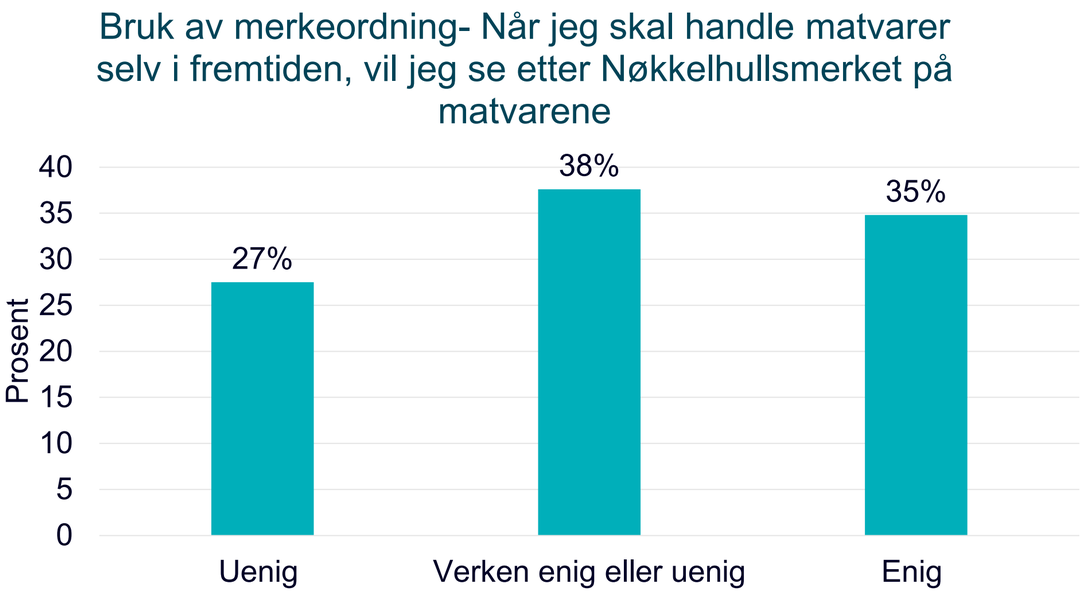

Figur 3: N=109

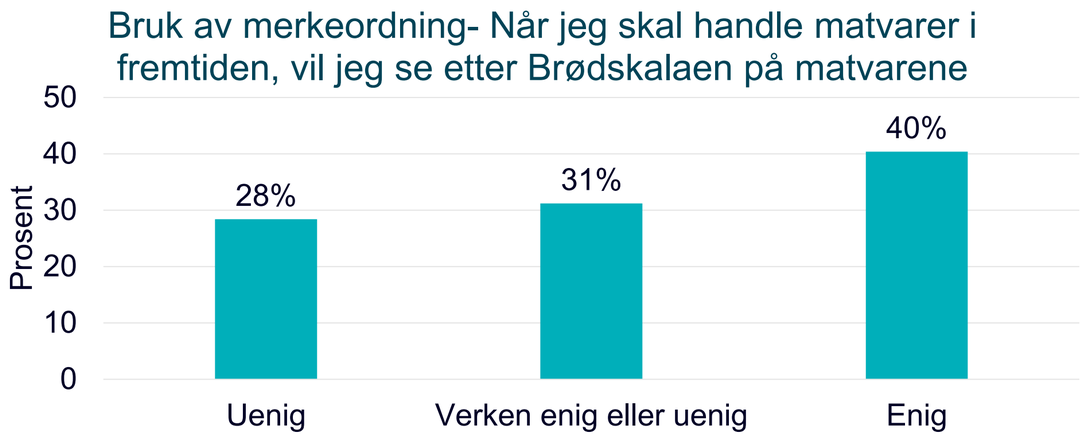

Figur 4: N=109